

Uue ABD-raamatu tiitelleht.

Täna 100 aastat tagasi

Koostanud emeriitprofessor **H e i n o R a n n a p**

1. september

■ Tantsukunsti ülemõpetaja Karl Helmer-Hiob alustab tantsukursustega kooliõpilastele ja üliõpilastele Tartus Kivi uulits nr 1.

■ Tallinna ainukeses muusikakoolis, Alice Segali õppeasutuses laieneb õppetegevus viiuli õpetamise võrra. Õpetajaks on tulnud välismaalt H. Merten.

■ Tartu Õpetajate Seminaris lõppes uute õpilaste vastuvõtt. 110 soovijast võeti vastu ettevalmistusklassi 30 ja 1. klassi üks noormees.

■ Mitme pastori eeskujul on nüüd ka Tori kirikuõpetaja teinud kihelkonnas olevatele koolidele ettekirjutuse, mille järgi peavad koolid kõikidele õpilastele kolme aasta jooksul 115 kirikulaulu selgeks õpetama.

4. september

Ilmub Pärnu poistegümnaasiumi illegaalse õpilasingi ajakirja Taim esimene number.

6. september

Hilinenud koolmeistrivalimine toimub Pärnu-Jakobi kihelkonna Vee valla volikogus Parasmaa koolile. Lahkunud

P. Olaki asemele kandideerivad sõttasaatmise kartusel neli tagavaraväelast. Mitme noormehe kandideerimise tõttu püütakse lubatud 170-rublalist aastapalka vähendada, et vast mõni ikka nõustub õpetajaks tulema. Kauplemisel jääb siiski maksma lubatud palga suurus.

7. september

Trükist ilmub 39-leheküljeline piltidega "Uus Kuke ABD-raamat" 3000 eksemplaris kordustrukina.

9. september

Maalikunstnik Kristjan Raud avab Tartus oma kunstistuudio.

10. september

Ajakirjanduse kaudu jõuab eesti lugejani Baltimaade õigeusu rahvakoolide õpetajate haridustaseme langus. Seminariharidusega kooliõpetajate arv kihelkonnakoolides on langenud kaheksa aastaga 73%-lt 60%-le; kooliõpetaja tunnistuseta õpetajate arv tõusnud 27%-lt 40%-le.

14. september

Algavad Tartu gümnaasiumi 100. aastapäevale pühendatud üritused. Tänujumalateenistused toimuvad Saksa, Jaani ja Maarja kirikus, viimases eesti keeles.

15. september

■ Tartusse jõudnud õppekonna kuraator Uljanov lubab kõigidele Tartu õpilastele koolivaba päeva. Jätkuvad gümnaasiumi aastapäeva pidustused. Gümnaasiumi saalis on pidulik koosolek, millest võtavad osa õppekonna kuraator, linnapea, ülikooli rektor jt. Direktor A. Grosset esineb avakõnega ja ajalooõpetaja Skrjabin räägib kooli saja-aastasest ajaloost.

■ Tallinnas asuv Belomorski polk teatab, et "poissa, kes muusikat õppida soovivad, võetakse kasvandikeks vastu Batareis".

■ Võru tütarlastekooli juures avatakse esmakordselt pedagoogikaklass algkooliõpetaja kutse saamiseks. Üheaastase kursuse õppemaks on 20 rubla.

■ Kuressaare kolmeklassiline meremeestekool alustab õpilaste vastuvõttu. Kooli ülem J. J. Prinz teatab, et õppima võetakse 13–17-aastasi poisse, kes oskavad vene keeles lugeda ja kirjutada ning tunnevad rehkenduse neli seadust.

■ Ka Tallinna täiskasvanute õhtukool teatab õpilaste vastuvõttust, õpetamisest õhtuti ja pühapäeviti ning et õpetatakse "vene keelt, rehkendust, geometriat, füüsikat, Wene ajalugu, sehkendamist ja joonistamist", ning et "maks õpetuse eest on odav".

16. september

■ Aabitsate, emakeeleõpikute, saksa keele ja vene keele õpikute, koolilaulikute, koolmeistri käsiraamatu koostaja, luuletaja ja ajakirjanik Ado Grenzstein lahkub Tartust ja asub alaliselt elama Pariisi.

■ Keisri käsul kuulab senat Pärnu-Viljandi kiriku ülemhoolidaja kaebust Tarvastu kihelkonnakooli maa asjus. Nimelt loeb kirik seda maad enda omaks ja ei võimalda koolmeistril kasutada. Senati otsus: Viljandi-Pärnu evangeelse-luterliku kirikupea taotlus tagasi lükata ja maa koolile jätta.

19. september

■ Virumaal lisaku kihelkonnas pühitsetakse Porskova 2-klassilise ministeeriumikooli uus hoone, mille ehitamiseks andis kroonu 5500 rubla ja annab iga-aastaseks ülalpidamiseks 1000 rubla, millele vald lisab 300 rubla. Pidulikku sündmust kaunistab kihelkonna laulukoor ja puhkpilliorkester kõstri ja koolmeistri R. T. Hanseni juhatamisel.

■ Ka Märjamaa alevikus õnnistatakse uus koolimaja. See on ehitusmeister J. Kreismanni poolt 4000 rublaga ehitatud õigeusu kihelkonnakoolimaja. Õnnistamisel laulab kihelkonnakooli koor kooliõpetaja Indriksoni juhatusel.

■ Tallinna pühapäevakoolides algab õppetöö, mis on makсутa ja toimub kella 1–5 pärast lõunat ning kuhu võetakse täiskasvanuid ja lapsi usu peale vaatamata. Naisterahvakooli peetakse Toompeal linna 1. ja 4. algkoolis; Meesterahvakooli Uuel uulitsal Aleksander Nevski koguduse kihelkonnakoolimajas.

21. september

Peterburi Apteekriõpilaste koolis, kus õpib ka eestlasi, algab õppetöö, mis kestab ühe aasta.

22. september

Olevik annab edasi saaremaalaste mure: "Karja kihelkonnakool on halatsemise-wäärilises seisukorras. Kool asub üüritud korteris, küttematerjaliks toored oksad või kadakad. Wiis wõi kuus kaswandikku, ja see on terve kool. Küla karjased saavad suwe pealt niisama palju palka (50 rubla) kui õpetaja aasta jooksul."

23. september

Valga-Valka kõstri ja kihelkonnakoolmeistrite seminarile eelnenu Volmari õpetajate seminar, kus õppis rohkesti eesti noormehi, ja mille vastu on pärast Valga seminari sulgemist Lõuna-Eesti noortel jällegi õpihuvi, on uuesti avatud uues uhkes koolimajas. Jälle nõutakse igalt luteriusu kasvandikult orelimängu ja koraalide laulmist. Uudsenä on igas klassis nelja aasta jooksul üks nädalatund põllutöö õpetust.

25. september

Suhhumis Estonia külas on vana maja asemel, mille "koid on nii läbi uuristanud, et ta waid sisemise ja wälimise krohvi waral ülewal seisab", valmimas uus koolimaja, mille maksumus on 6000 rubla ja kus koolisaal on 5 sülda pikk, 4 lai, 13 jalga kõrge.

26. september

Et on pühapäev, on koolipoistel võimalik uudistada keisri ja keisrinna saabumist erirongiga Tallinnasse ja nende siirdumist edasi sadamasse, kus neid ootab keisrilaev Standard. Keisri minekut sõjalaevadele kooliõpilased küll ei näe, kuid esmaspäeval on nad jällegi tänavatel, et jälgida keisri ja ta saatjaskonna teekonda tõldades Aleksander Nevski ja Toompea kirikutesse ja sealt ärasõidul tütarlastegümnaasiumi juhataja lillekimbu üleandmist keisrinnale.

27. september

Tallinna Naisterahva Käsitöökooli juhataja pr Rebenits kingib keisrinna Aleksandra Feodorovnale vaiba. Kuberneriproua S. Bellegardi kaudu laseb keisrinna tänada õpilasi, kes vaiba valmistasid, ja kingib koolijuhatajale kulduuri.

28. september

Keiser, kes Tallinnast lahkudes on olnud meelitatud vastuvõtust ja eriti korrast tänavatel, avaldas "kõigekõrgema käsu, mille järgi kõiki Tallinna koolide õpilasi kolmeks päevaks, 28. septembrist peale, õppetundidest tuleb vabastada".

Järgneb.